

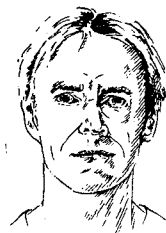
Massakren i Beirut 10 år etter

PETTER
C. BORCHGREVINK

Petter C. Borchgrevink er overlege ved anestesjdivisjonen på Regionsykehuset i Trondheim.

Eivind Witsø er overlege ved ortopedisk avdeling på samme sykehus.

EIVIND WITSØ

Vi fikk senere vite at bombardementet av Sabra og Chatila denne dagen var så voldsomt at USAs president Reagan påla Israels president Begin å stanse bombingene, og tvang Israel til forhandlingsbordet. En fredsplan i 3 punkter ble undertegnet av alle parter. PLOs 8000 soldater skulle evakuere Beirut, en internasjonal fredsstyrke skulle beskytte befolkningen i Vest-Beirut. Israel lovte å ikke gå inn i Vest-Beirut.

” For å be soldatene om nåde ”

I slutten av august forlot PLO-soldatene byen. Folk i gaten ville at PLO skulle dra. Israel krevde det for at bombardementet skulle opphøre. Men ikke for enhver pris – de fryktet at dette ville gi falangistene fritt spillerom. 12. september reiste de siste internasjonale troppene. 14. september ble Libanons nyvalgte president, Bechir Gemayel fra falangistpartiet, drept i et attentat.

Onsdag 15. september våknet vi av at det var fly i luften over Vest-Beirut. Ute på balkongen kunne vi se hvordan israelske jagerfly i ett sett kom inn over den sørlige delen av byen. Da vi kom på jobb, var stemningen forfattet. Det ble avholdt morgenmøte. Overlegen på sykehuset, en eldre palestiner, opplyste at det var krigshandlinger på gang like ved Chatila, og morgenmøtet ble mer eller mindre umiddelbart avviklet. Ut over dagen forlot de fleste palestinerne sykehuset. Vi hadde vanskeligheter med å forstå den engstelsen og angsten som hadde bredd seg blant både palenstinske helsearbeidere og pasienter. En eldre palestinsk kvinne som vi behandlet for noen stygge, betente skuddsår i fettene, kom seg ut av sengen og krabbet på alle fire bortover gulvet og ned trappen til første etasje. Med gestikulering og fingerpråk forsøkte vi å få henne tilbake i sengen – men til ingen nytte. Om ettermiddagen kom de første skadede inn. Vi hadde merket spredde skyting utover dagen, og hørte ryktene om at det var en israelsk invasjon på gang.

Om formiddagen torsdag 16. september var det forholdsvis rolig, men utover ettermiddagen forandret situasjonen seg dramatisk. Det var tydelig at leiren var under bombardement. Enkelte av granatnedslagene var så nær hovedinngangen på sykehuset at klærne nærmest flåget om kroppen. Om kvelden kom drepte og skadede inn i bølger, og vi begynte for første gang å høre snakk om at falangister var på ferde inne i leiren. Det var svært begrenset hvor mange av de tungt skadede palestinerne vi fikk tatt hånd om. Kl. 6 om morgenen, fredag, fikk vi lagt oss ned på.

Fredag 17. september samlet palestinske kvinner seg med hvite flagg i hånden utenfor sykehuset. De skulle marsjere tvers gjennom leiren for å be soldatene om nåde. Vi fikk aldri rede på hvordan det gikk med dem. Skytingen fortsatte. Stådig hørte vi ryktene om falangistsoldater. To barn som kom inn, tydeligvis søsken, kunne fortelle at falangistene hadde drept hele familien og at de var de eneste gjenværende.

” Fra hus til hus og drept ”

Om morgenen lørdag 18. september var det uvanlig stille – ikke ett skudd kunne høres. Utenfor hovedinngangen sto det ca. 10–15 soldater. De ba alle som befant seg på sykehuset om å komme ut.

Etter at vi var samlet opp utenfor sykehuset, ble vi under bevoktning ført tvers gjennom leiren. Blant oss var en palestinsk pleier, den eneste palestineren som var blitt igjen på sykehuset. Soldatene «luket» ham raskt ut, og han ble ført inn i en sidegate, ute av syne for oss. Vi hørte en kort skuddsalve. Litt til siden for selve hovedgaten satt de gjenværende i leiren i en klynge mens tungt bevæpnete soldater holdt vakt rundt.

Da vi kom helt ut på selve hovedveien, var det stor aktivitet. Militære kjøretøyer, soldater og store bulldozere. I ettertid er det bulldozerne som huskes best – vi visste ikke da hva de skulle brukes til. Israelerne hadde hovedkvarter på en liten høyde hvor de nærmest med det blotte øye kunne følge med i all aktivitet inne i leiren. Vi kunne tydelig følge med i det som virket som et nært samarbeide mellom falangistene og israelske styrker. Libanesiske militære kjøretøyer kom i ett sett inn og ut av hovedkvarteret, og vi kunne se offiserer i heftig diskusjon med hverandre. Til slutt ble vi kjørt inn til sentrum av Vest-Beirut, hvor vi ble satt av.

Journalister og representanter for Røde Kors fant hundrevis av drepte mennesker i flyktningeleirene. Det var både palestinere og libanesere.

BLODBADET: Ti år er gått siden massakren i flyktningeleirene Sabra og Chatila. To norske leger var øyenvitner til det som hendte.

Det var et stort innslag av kvinner, barn og gamle. Falangistsoldatene hadde etter å ha møtt noe motstand de første timene, gått fra hus til hus og drept alle de kom over. Mange av likene bar preg av å ha blitt maltraktert på en bestialsk måte, og flere av kvinnene var blitt voldtatt. Det ble funnet over 700 lik. I tillegg fant man spor etter bulldozere som hadde laget flere massegraver. Med alle beboerne som siden er savnet, er det fra flere hold anslått at over tusen, kanskje opp imot to tusen mennesker ble drept.

Det store spørsmålet alle stilte seg, var i hvilken grad den israelske hæren hadde vært involvert. Det kom frem at forsvarsminister Ariel Sharon allerede våren 1982 planla å ta Beirut og bruke falangistene for å «renske Vest-Beirut for terrorister». Selve innrykkningen i flyktningeleirene ble ledet og koordinert av den israelske hæren. Under hele massakren sto den israelske hæren rundt Sabra Chatila, og om nettene skjøt de opp lysraketter slik at falangistene kunne gjøre en «bedre jobb». De hindret ved flere anledninger flyktninger fra å unnslippe.

” Refveflokkene ble sluppet inn i hønsehuset ”

Et avgjørende spørsmål i den israelske granskningskomisjonens rapport var i hvilken grad den israelske ledelsen kunne ha forutsett at falangistene som ble sluppet inn ville utføre en massakre. Rapporten svarer benektende på dette, og daværende forsvarsminister Sharon slapp derfor straff. For oss er det

vanskelig å forstå at Sharon og forsvarssjef Eitan ikke forsto hva som ville skje når hele Vest-Beiruts befolkning fryktet et blodbad. Den israelske ledelsen visste godt om falangistenes tvilsomme bakgrunn med en rekke tidligere massakrer på samvittigheten. Mange av deres ledere hadde overfor israelske offiserer uttalt at de hadde et intenst ønske om å drepe sivile palestinere. Refveflokkene ble sluppet inn i hønsehuset – dette var flere observatørens kommentar.

Opplysningene om massakren nådde den israelske sjefskommandoen få timer etter at blodbadet hadde startet. Det finnes sikre bevis for at den israelske hæren allerede den første kvelden visste at det foregikk massakre på sivile. De sto og så på at haugevis av lik lå i gatene. De kunne ha stoppet massakren iallfall fredag morgen, før den virkelig fikk et stort omfang. I stedet sendte de nye tropper inn for å «avløse», uten at de første styrkene trakk seg ut.

Et av Sharons mål med å gå inn i Vest-Beirut var å renske ut 2000 palestinske terrorister som han mente fortsatt befant seg i byen. Det er et tankeløst at han brukte 150 falangistsoldater til dette, og at de nesten uten motstand slaktet ned nærmere 2000 sivile. Dersom Israel hadde vært motstander av all form for terrorisme, hadde man straffet gjerningsmennene, inkludert Sharon og Eitan. Hittil har ingen falangistsoldat vært tiltalt, og Sharon har helt til i sommer slittet som et respektert medlem i den israelske regjering.

Aksjonen mot Sabra og Chatila var altså planlagt og koordinert av den israelske hæren. Det var israelerne som kontrollerte hele området rundt leiren, og de mottok en rekke rapporter om hva som skjedde uten å foreta seg noe. Denne aksjonen har siden blitt fordømt av en hel verden, også av de fleste israelere.